

عنوان:

تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه ریزی شده بر بروز عفونت های ادراری و رفتارهای پیشگیری کننده از آن در زنان باردار مراجعه کننده به مراکز خدمات جامع سلامت شهر رفسنجان

استاد راهنما:

دکتر مصطفی نصیرزاده

اساتید مشاور:

دکتر مهدی عبدالکریمی

دکتر مرضیه لری پور

دانشجو:

معصومه محسنی

آذرماه ۱۴۰۱

شماره پایان نامه: ۲۵

مقدمه و هدف : بروز سالانه عفونت های مجاری ادراری در سطح جهان تقریباً ۱۵۰ میلیون مورد می باشد و باعث بیش از یک میلیون بستری در سراسر جهان می شود، به گونه ای که بار اقتصادی آن سالانه بیش از ۶ میلیارد دلار آمریکا برآورد شده است. در ایران شیوع کلی این عفونت ها در زنان باردار، ۲ تا ۴۱ درصد گزارش شده است. عفونت مجاری ادراری در زنان باردار با عوارضی مانند خطر ابتلا به پیلونفریت، پره اکلامپسی، زایمان زودرس و وزن کم هنگام تولد نوزادان، می تواند همراه باشد، بنابراین یکی از راه های کاهش پیامدهای مادری و جنینی عفونتهای ادراری، کاهش بروز احتمال عفونت ادراری در دوران بارداری است. لذا نظر به اهمیت موضوع، این مطالعه با هدف تعیین تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه ریزی شده بر بروز عفونت ادراری و رفتارهای پیشگیری کننده از آن در زنان باردار شهر رفسنجان طراحی و اجرا شد.

روش کار : این مطالعه نیمه تجربی در دو گروه (گروه مداخله ۴۸ و کنترل ۴۷ نفر) به صورت قبل و بعد، در زنان باردار سه ماهه اول بارداری مراکز خدمات جامع سلامت شهر رفسنجان به روش نمونه گیری چند مرحله ای انجام گردید. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه حاوی ۱۰۷ سؤال مشتمل بر سه بخش سؤالات دموگرافیک، آگاهی و نگرش، و سازه های رفتار برنامه ریزی شده و انجام آزمایش کشت ادرار بود. داده ها در دو مرحله قبل و سه ماه بعد از مداخله تکمیل گردید. محتوی آموزشی طی ۶ جلسه آموزشی با روش سخنرانی با استفاده از فیلم های آموزشی کوتاه (تهیه شده با نرم افزار اسکرین رکورد)، بحث گروهی و پرسش و پاسخ بصورت مجازی، کلیپ آموزشی کوتاه، پمفلت، عکس و تصویر، پادکست، براساس سازه های نظریه رفتار برنامه ریزی بود. داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS-20 با آزمون های آماری کای دو و تی مستقل و تی زوجی در سطح معنی داری ۰/۰۵ تجزیه و تحلیل شدند. جهت رعایت ملاحظات اخلاقی، سه ماه بعد از مداخله آموزشی برنامه آموزشی به همراه پمفلت آموزشی برای گروه کنترل نیز بصورت مجازی برگزار شد.

یافته ها : قبل از مداخله، دو گروه مداخله و کنترل از نظر متغیرهای دموگرافیک تفاوت آماری معنی داری نداشتند ($p > 0/05$). سه ماه پس از اجرای مداخله، در گروه مداخله، میانگین نمرات قبل و بعد آگاهی ($p < 0/001$)، نگرش ($p < 0/001$)، هنجارذهنی ($p = 0/002$)، کنترل رفتاری درک شده ($p = 0/039$)، قصد رفتاری ($p = 0/013$)، رفتار پیشگیری کننده از عفونت ادراری ($p < 0/001$)، اختلاف آماری معنی داری را نشان داد؛ به گونه ای که نمرات این سازه ها در گروه مداخله به ترتیب $9/12$ ، $9/07$ ، $6/19$ ، $2/76$ ، $5/98$ ، $4/77$ نمره افزایش یافته بود. هرچند پس از مداخله، بین دو گروه مداخله و کنترل فقط نمرات سازه های آگاهی ($p = 0/001$) و نگرش ($p < 0/001$) بر اساس آزمون تی مستقل و رفتار پیشگیری کننده از عفونت ادراری ($p = 0/008$) بر اساس تحلیل کوواریانس تفاوت آماری معنی داری را نشان داد، و نمرات سازه های هنجارهای ذهنی ($p = 0/924$)، کنترل رفتاری درک شده ($p = 0/74$)، قصد رفتاری ($p = 0/196$) تفاوت آماری معنی داری را نشان نداد. سه ماه بعد از مداخله، نتیجه آزمایش عفونت ادراری کشت ادرار، در سه نفر از زنان باردار گروه کنترل مثبت گردید، در صورتیکه نتیجه آزمایش هیچ یک از زنان باردار گروه مداخله مثبت نگردید، آزمون آماری کای دو این اختلاف را معنی دار نشان داد ($p = 0/038$ ، $\chi^2 = 4/322$).

نتیجه گیری : برنامه آموزش مجازی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه ریزی شده بر آگاهی، نگرش، رفتارهای پیشگیری کننده و بروز عفونت های ادراری در زنان باردار مراجعه کننده به مراکز خدمات جامع سلامت شهر رفسنجان تاثیر مثبت و معنی داری داشته است. اما این برنامه بر ساختارهای هنجارهای ذهنی، کنترل رفتاری درک شده و قصد رفتاری تاثیر معنی دار نداشته است. که از دلایل آن عدم مشارکت دیگران مهم زنان باردار همانند همسران در برنامه با هدف ترغیب و تشویق زنان برای اتخاذ رفتارهای پیشگیرانه، غلبه بر موانع احتمالی و انجام آزمایشات روتین می باشد، لذا پیشنهاد می گردد در مداخلات آتی یکی از مهمترین افراد خانواده زنان باردار در برنامه های مداخله ای مشارکت داده شوند.

کلیدواژه ها: عفونت مجاری ادراری، مداخله آموزش بهداشت، نظریه رفتار برنامه ریزی شده، رفتار، زنان باردار